

Laidiens: 20.06.2007., Nr. 98

Ministru kabineta noteikumi Nr.365

Rīgā 2007.gada 29.maijā (prot. Nr.31 62.§)

Kartupeļu gaišās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Augu aizsardzības likuma 5.panta 13.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek apkarota kartupeļu gaišā gredzenpuve un ierobežota tās izplatība.
2. Kartupeļu gaišo gredzenpuvi ierosina augu karantīnas organisms *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* (turpmāk - organisms).
3. Lai konstatētu kartupeļu gaišo gredzenpuvi, Valsts augu aizsardzības dienests (turpmāk - dienests):
 - 3.1. regulāri pārbauda kartupeļu *Solanum tuberosum* L. bumbuļus un augus;
 - 3.2. ņem sēklas kartupeļu un citai izmantošanai paredzēto kartupeļu *Solanum tuberosum* L. bumbuļu un augu paraugus uzglabāšanas vietās un nosūta laboratoriskām analīzēm;
 - 3.3. pārbauda kartupeļu *Solanum tuberosum* L. paraugus vizuāli, pārgriežot bumbuļus. Ja tiek konstatētas kartupeļu gaišās gredzenpuves vizuālās pazīmes, ņem kartupeļu paraugus un nosūta laboratoriskai testēšanai;
 - 3.4. saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā minētajām laboratoriskajām metodēm diagnosticē organismu;
 - 3.5. organisma izolācijai un audzēšanai izmanto šo noteikumu 2.pielikumā minētās barotnes;
 - 3.6. laboratoriskajām analīzēm izmanto šo noteikumu 3.pielikumā minētos buferšķīdumus;
 - 3.7. organisma infekciju konstatē saskaņā ar šo noteikumu 4.pielikumu;
 - 3.8. laboratoriskās analīzes veic saskaņā ar šo noteikumu 5., 6. un 7.pielikumu;
 - 3.9. piemēro un kontrolē kartupeļu gaišās gredzenpuves izplatības ierobežošanas un apkarošanas pasākumus (turpmāk - fitosanitārais pasākums).

4. Personas nedrīkst uzglabāt vai pavairot organisma tīrkultūru, izņemot normatīvajos aktos par izmēģinājumiem vai zinātniskiem mērķiem un šķirņu selekcijai paredzēto kaitīgo organismu, augu, augu produktu un ar tiem saskarē nonākušo priekšmetu ieviešanu un pārvietošanu minētos gadījumus.

5. Lai ierobežotu kartupeļu gaišās gredzenpuves izplatību, persona, kura audzē kartupeļus, katru gadu atjauno sēklas kartupeļus ar sertificētiem sēklas kartupeļiem 25 % apmērā no apstādāmās platības.

6. Persona, kura audzē kartupeļus, glabā dokumentus, kas apliecina sertificētu sēklas kartupeļu iegādi.

II. Fitosanitāro pasākumu noteikšana

7. Ja kartupeļu *Solanum tuberosum* L. pārbaudē dienests konstatē kartupeļu gaišās gredzenpuves vizuālās pazīmes vai saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā minēto imunofluorescences (IF) testu (turpmāk - IF tests) iegūts pirmais pozitīvais testēšanas rezultāts, dienests pieņem lēmumu par šādu fitosanitāro pasākumu piemērošanu:

7.1. aizliedz pārvietot no saimniecības un stādīt saimniecībā tās partijas vai kravas kartupeļus, no kuras tika ņemts paraugs, līdz tiek pabeigti visi nepieciešamie šajos noteikumos minētie laboratoriskie testi. Ja nav organisma izplatīšanās riska, persona dienesta uzraudzībā veic tikai šo noteikumu 14.2.1., 14.2.2. un 14.2.3.apakšpunktā minētos pasākumus;

7.2. aizliedz personai pārvietot no saimniecības citus nakteņu dzimtas (*Solanaceae*) augus (turpmāk - saimniekaugs);

7.3. veic pasākumus, lai noskaidrotu organisma rašanās iespējamo cēloni.

8. Ja, turpmāk veicot šo noteikumu 1.pielikumā minētos laboratoriskos testus, organisms paraugā netiek konstatēts, dienests atceļ noteiktos fitosanitāros pasākumus.

9. Lai noteiktu organisma izcelšanās vietu, dienests pārbauda kartupeļu partijas, kas bijušas saistītas ar šo noteikumu 7.punktā minētajiem kartupeļiem.

10. Dienests apstiprina kartupeļu gaišo gredzenpuvi, ja organisms tiek konstatēts vismaz divos dažādos šo noteikumu 1.pielikumā minētajos laboratoriskajos testos.

11. Ja konstatēts organisms, dienests pieņem lēmumu par fitosanitāro pasākumu piemērošanu saskaņā ar šo noteikumu 12., 13., 14. un 15.punktu.

12. Lai noteiktu infekcijas izplatību un zemesgabala plānā atzīmētu inficēto zonu (lauku, audzēšanas vietu un saimniecības, kas jebkādā veidā ir saistītas ar inficētajiem kartupeļiem), par inficētiem nosaka:

12.1. kartupeļu *Solanum tuberosum* L. bumbuļu vai to augu kravu vai partiju, no kuras ņemts paraugs (turpmāk - inficētie kartupeļi);

12.2. noliktavu vai tās daļu, lauksaimniecības tehniku un transporta līdzekli, kas bijis saskarē ar inficētajiem kartupeļiem;

12.3. citus priekšmetus, ieskaitot iepakojumu, kas bijuši saskarē ar inficētajiem kartupeļiem;

12.4. lauku un audzēšanas vietu, no kuras iegūta inficēto kartupeļu raža;

12.5. lauku un audzēšanas vietu, kur kartupeļu veģetācijas periodā ņemti kartupeļu paraugi.

13. Lai noteiktu infekcijas izplatību un atzīmētu zemesgabala plānā inficēto zonu, par iespējami inficētiem nosaka:

13.1. visus kartupeļu bumbuļus vai to augus, ko audzē vai kas atrodas inficētajā zonā;

13.2. zemesgabalus, audzēšanas vietas un telpas, kas saistītas ar kartupeļu bumbuļiem vai augiem, kuri noteikti par inficētiem, ieskaitot audzēšanas vietas, kas lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus un telpas izmanto kopīgi ar audzēšanas vietu, kurā ir konstatēti inficētie kartupeļi;

13.3. kartupeļu bumbuļus un to augus, kuri izaudzēti šo noteikumu 13.2.apakšpunktā minētajās vietās vai atradušies tajās infekcijas noteikšanas laikā;

13.4. ražošanas vietas vai telpas, kurās veic darbības ar kartupeļiem, kuri pārvietoti no šo noteikumu 13.1. un 13.2.apakšpunktā minētajām vietām vai telpām;

13.5. iekārtas, lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus, noliktavas un citus priekšmetus, ieskaitot iepakojumu, kas iepriekšējo 12 mēnešu laikā varēja nonākt saskarē ar inficētajiem kartupeļiem;

13.6. kartupeļu bumbuļus vai to augus, kas bijuši saskarē ar noliktavām vai citiem priekšmetiem pirms to tīrīšanas un dezinfekcijas;

13.7. kartupeļu bumbuļus vai to augus, kuri ir saistīti ar inficētās sēklas kartupeļu partijas izcelsmi vai iegūti vienā vietā ar inficētajiem kartupeļiem, jo iespējama infekcijas izplatība, augus pavairojot;

13.8. šo noteikumu 13.7.apakšpunktā minētās audzēšanas vietas.

14. Dienests nosaka šādus fitosanitāros pasākumus:

14.1. aizliedz stādīt inficētos un iespējami inficētos kartupeļus;

14.2. uzdod veikt vienu no šādiem pasākumiem:

14.2.1. dienesta uzraudzībā iznīcināt inficētos kartupeļus;

14.2.2. rūpnieciski pārstrādāt inficētos kartupeļus, nekavējoties nogādājot tos tieši pārstrādes uzņēmumā, kuram ir piemērotas atkritumu iznīcināšanas iekārtas, noliktavas un izbraucošo transportlīdzekļu dezinficēšanas iekārtas. Šo prasību piemēro, ja pārstrādes uzņēmums piekrīt pārstrādāt inficētos kartupeļus;

14.2.3. pēc termiskās apstrādes, kas iznīcina organismu, inficētos kartupeļus izlietot lopbarībai;

14.2.4. inficētos kartupeļus nogādāt uz atkritumu iznīcināšanas vietu, kur nav riska, ka patogēns varētu nokļūt vidē;

14.2.5. sadedzināt inficētos kartupeļus;

14.2.6. iznīcināt inficēto kartupeļu atkritumus un cietos atkritumus, kas saistīti ar inficētajiem kartupeļiem, atkritumu iznīcināšanas vietā, kur nav riska, ka organisms varētu nokļūt vidē, vai sadedzināt, vai veikt citus fitosanitāros pasākumus, ja ir novērsts organisma izplatīšanās risks;

14.2.7. dienesta uzraudzībā iznīcināt ar inficētajiem kartupeļiem saistītos šķidros atkritumus;

14.2.8. dienesta uzraudzībā izlietot iespējami inficētos kartupeļus citiem mērķiem (piemēram, pārtikā vai nosūtīt pārdošanai tieši tirdzniecības vietās). Kartupeļu bumbuļus tirdzniecības vietā nogādā iepakotus, un tos nedrīkst pārpakot. Stādīšanai paredzētos kartupeļus drīkst pakot tikai pēc fasēšanas vietas iztīrīšanas un dezinfekcijas;

14.2.9. dienesta uzraudzībā iznīcināt iespējami inficētos lakstus;

14.2.10. rūpnieciski pārstrādāt iespējami inficētos kartupeļus, nekavējoties nogādājot tos iesaiņotā veidā tieši pārstrādes uzņēmumā, kuram ir piemērotas atkritumu iznīcināšanas iekārtas un kur iespējama izbraucošā transportlīdzekļa dezinfekcija.

15. Dienests kartupeļu audzētājam uzdod audzēšanas vietās, kas noteiktas par inficētām, izvēlēties un veikt vienu no šādiem fitosanitārajiem pasākumiem:

15.1. laukos, kas noteikti par inficētiem, atbilstoši lauka izmantošanas intensitātei piemēro vienu no šādiem fitosanitārajiem pasākumiem:

15.1.1. ja fitosanitāro pasākumu piemēro četrus gadus pēc infekcijas konstatēšanas:

15.1.1.1. minētajā laikposmā iznīcināt pārziemojušos kartupeļus un citus organisma saimniekaugus;

15.1.1.2. nākamās trīs gadus pēc infekcijas konstatēšanas nedrīkst stādīt kartupeļu bumbuļus, to augus, sēt to sēklas, kā arī audzēt bites un citus organisma saimniekaugus, līdz laukā nav pārziemojušu kartupeļu vismaz divus nākamās veģetācijas periodus;

15.1.1.3. ceturtajā gadā drīkst stādīt kartupeļus, lai iegūtu tos pārtikai, pārstrādei vai lopbarībai, ja vismaz divos iepriekšējos veģetācijas periodos pirms stādīšanas nav atrasti pārziemojuši kartupeļi un saimniekaugi. Ceturtajā gadā iestādītos kartupeļus pēc ražas novākšanas pārbauda atbilstoši šo noteikumu 3.punktam;

15.1.1.4. kārtējā kartupeļu audzēšanas gadā, ievērojot augu seku, drīkst stādīt kartupeļus sēklas ieguvei vai citiem mērķiem (pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) paredzētu kartupeļu ieguvei. Minētos kartupeļus pēc ražas novākšanas pārbauda saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu;

15.1.2. ja fitosanitāro pasākumu piemēro piecus gadus pēc infekcijas konstatēšanas:

15.1.2.1. minētajā laikposmā iznīcināt pārziemojušos kartupeļus un citus organisma saimniekaugus;

15.1.2.2. pirmajos četros veģetācijas periodos laukā ierīkot un uzturēt melno papuvi, ganības, kuras pļauj bieži un zemu vai intensīvi nogana;

15.1.2.3. piektajā kartupeļu audzēšanas gadā, ja vismaz divos iepriekšējos veģetācijas periodos nav atrasti pārziemojuši kartupeļi un saimniekaugi, drīkst stādīt kartupeļus sēklas ieguvei vai citiem mērķiem (pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) paredzētu kartupeļu ieguvei. Minētos kartupeļus pēc ražas novākšanas pārbauda saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu;

15.2. pārējos laukos, kas atrodas inficētajā zonā, kuros nav atrasti pārziemojuši kartupeļu augi un organisma saimniekaugi un kuru dienests ir pārbaudījis, ievēro augu seku un šādus nosacījumus:

15.2.1. pirmajā veģetācijas periodā pēc infekcijas konstatēšanas nedrīkst stādīt kartupeļu bumbuļus, to augus, sēt to sēklas vai organisma saimniekaugus. Dienests uzdod iznīcināt pārziemojušos kartupeļus vai atļauj stādīt tikai sertificētus sēklas kartupeļus citiem mērķiem (piemēram, pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) paredzētu kartupeļu ieguvei, ja ir iznīcināti visi pārziemojušie kartupeļi un organisma saimniekaugi un iepriekšējā gadā nav audzētas bietes;

15.2.2. otrajā veģetācijas periodā pēc infekcijas konstatēšanas izmantošanai pārtikā vai sēklas ieguvei atļauts stādīt sertificētus sēklas kartupeļus vai kartupeļus, kuros dienests nav konstatējis organismu, izņemot audzēšanas vietas, kas atzītas par inficētām;

15.2.3. trešajā kartupeļu audzēšanas gadā pēc infekcijas konstatēšanas izmantošanai pārtikā vai sēklas ieguvei atļauts stādīt sertificētus sēklas kartupeļus vai kartupeļus, kas izaudzēti no sertificētiem sēklas kartupeļiem;

15.2.4. katrā šo noteikumu 15.2.1. un 15.2.2.apakšpunktā minētajā veģetācijas periodā dienests uzdod iznīcināt pārziemojušos kartupeļus un organisma saimniekaugus un uzrauga šī pasākuma izpildi;

15.3. segtajās platībās aizliegts stādīt kartupeļu bumbuļus un to augus, kā arī organisma saimniekaugus, izņemot gadījumus, ja kartupeļu audzēšanai izmantoti sertificēti sēklas kartupeļi, sīkbumbuļi vai meristēmu augi, kuri ir pārbaudīti dienestā, kā arī ir veikta pilnīga augšanas substrāta nomaiņa un segto platību un iekārtu tīrīšana un dezinfekcija.

16. Dienests uzdod personai tā uzraudzībā:

16.1. tūlīt pēc infekcijas konstatēšanas, kā arī pēc nākamā veģetācijas perioda attīrīt un dezinficēt inficētās vai iespējami inficētās noliktavas, lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus un citus priekšmetus, iznīcināt vai dezinficēt ar inficētajiem vai iespējami inficētajiem kartupeļiem saskarē nonākušo iepakojumu. Pēc dezinfekcijas šie objekti nav vairs uzskatāmi par inficētiem vai iespējami inficētiem;

16.2. tūlīt pēc infekcijas konstatēšanas un katrā nākamajā veģetācijas periodā līdz pirmajam atļautajam kartupeļu audzēšanas gadam laukos, kuri bija noteikti par inficētiem, veikt visas ar kartupeļu audzēšanu saistītās lauksaimniecības tehnikas un noliktavu, segto platību tīrīšanu, kā arī, ja iespējams, dezinfekciju;